

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра мови засобів масової інформації

Затверджено

на засіданні кафедри мови ЗМІ факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.).

Завідувачка кафедри мови ЗМІ –
проф. Марія ЯЦИМІРСЬКА

Силабус навчальної дисципліни
«Типологія журналістських помилок»,
що викладається в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – **журналістика**

Львів – 2023

Назва курсу	Типологія журналістських помилок
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів, вул. Генерала Чупринки, 49)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики; кафедра мови засобів масової інформації
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі курсу	Капелюшний Анатолій Олексійович, кандидат філологічних наук, вчене звання – доцент, посада – доцент кафедри мови засобів масової інформації,
Контактна інформація викладачів	anatoliy.kapelyushnyj@lnu.edu.ua ; https://journ.lnu.edu.ua/employee/kapelyushnyj-a-o Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, ауд. 209
Консультації по курсу відбуваються	Щоп'ятниці, 15:00 – 17:50 год. (Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, ауд. 209), а також можна консультуватися в день проведення лекцій або лабораторних занять (за попередньою домовленістю). Можливі й он-лайн консультації через Zoom, Viber, Telegram або WhatsApp. Для погодження часу он-лайн консультацій телефонувати 0673951615 – моб.: 227-67-11 – стаціонарний.
Сторінка курсу	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/12/38syllabus-kapelyushnyi-typologia-pomylok.pdf
Інформація про курс	Дисципліна «Типологія журналістських помилок» є вибірковою дисципліною із спеціальності журналістика для освітньої програми бакалавра, яка викладається в 6-му семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб опанувати фах. Тому в курсі представлено огляд як теоретичних концепцій із загального редагування, з галузевого редагування, методологічних засад едитології, так і процесів та інструментів, які потрібні для засвоєння основних навиків роботи над удосконаленням журналістського тексту.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Типологія журналістських помилок» є з'ясування найбільш типових помилок, яких припускаються журналісти в різних засобах масової інформації, шляхів вироблення практичних навиків уникнення цих помилок у мас-медіа. Цим буде забезпечено досягнення програмного результату навчання цілей (завдань) курсу – вільного спілкування з професійних питань, включаючи усну, писемну та електронну комунікацію, українською мовою.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: 1. Капелюшний А. О. Дефінітологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – 208 с. 2. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – 68 с. 3. Капелюшний А. О. Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. – Львів: ЛНУ, 2000. – 60 с. 4. Капелюшний А. О. Телебачення прямого ефіру: практика мовлення, типові помилки: Навчальний посібник. – Львів: ПАІС, 2011. – 400 с.

5. **Капелюшний А.** Медіастилістика часів воєнного стану та інформаційної війни: основні тенденції й виклики // Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18–19 жовт. 2022 р.). Львів : Простір-М, 2022.– С.253–255.
6. **Кость С., Залізник Ю., Капелюшний А. та ін.** Журналістика і творчість (нарис історії, теорії та методики журналістської творчості): Монографія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2023. – С. – 562 с.
7. **Прищенко С., Антонович, Є., & Сенчук, Т.** Медіадизайн: дослідження термінологічної бази і візуальної стилістики / Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну. 2022. Ч. 5 (2). С. 243–260. // <http://demiurge.knukim.edu.ua/article/view/266910>
8. **Яцимірська М. Г.** Культура фахової мови журналіста: Навч. посібник. – Львів: ПАІС, 2004. – С.332 с.
- Додаткова література:
1. **Антисуржик.** Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / [О. Сербенська, М. Білоус, Х. Дацишин, А. Капелюшний та ін.] : навч. посібн. – 4-те вид., доповн. і переробл. – Львів: Априорі, 2023. – 304 с.
2. **Горальський А.** Теорія творчості. – Львів: Каменярь; Warszawa: Universitas Rediviva, 2002. – 144 с.
3. **Гузенко С. В.** Теорія і практика редагування : навч. посіб. / С. В. Гузенко. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. – 220 с.
4. **Єщенко Т. А.** Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посіб. / Т. А. Єщенко. К. : Видавничий центр «Академія», 2009. 264 с.
5. **Капелюшний А. О.** Стилістика й редагування: Практичний словник-довідник журналіста. – Львів: ПАІС, 2002. – 576 с.
6. **Капелюшний А. О.** Практичний посібник-довідник журналіста: Редагування в ЗМІ: Аналіз і перевірка фактичного матеріалу. – Львів: ПАІС, 2004. – 576 с.
7. **Капелюшний А. О.** Редагування в засобах масової інформації: Навчальний посібник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Львів: ПАІС, 2009. – 432 с.
8. **Лизанчук В. В.** Психологія мас-медіа : підручник / Василь Лизанчук. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 420 с.
- Інтернет-ресурси:
- Блог професора Пономарева О. Д.** // <http://www.bbc.co.uk/ukrainian>
- Велика чи мала літера?**Словник-довідник (В.В. Жайворонок) // <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
- Дзвона чи дзвону? або -А (-Я) чи -У (-Ю) в родовому відмінку** // <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
- Кафедра мови засобів масової інформації ЛНУ ім. Івана Франка** / Інформаційна сторінка на ФБ // [https:// uk-ua.facebook.com/kafedramovyzmi](https://uk-ua.facebook.com/kafedramovyzmi)
- Культура мови на щодень** // <http://kultura-movy.wikidot.com/>
- Культура слова** / Інформаційна сторінка на ФБ Інституту української мови НАН України // [https:// www.facebook.com](https://www.facebook.com)

	<p>MOVA.info – лінгвістичний портал // http://www.mova.info</p> <p>Неправильно - правильно. Довідник з українського слововживання М.Волощак // http://nepravylnopravylno.wikidot.com/</p> <p>Нова мова. Проект розвитку української мови // http://www.novamova.com.ua/</p> <p>Пономарів О.Д. Культура слова: мовностилістичні поради // http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com</p> <p>Російсько-український словник сталих словосполучень // http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/</p> <p>Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980) // http://sum.in.ua/</p> <p>Словники онлайн // http://www.rozum.org.ua/</p> <p>Словники України online / лінгвістичний портал / Український мовно-інформаційний фонд НАН України // dictua">http://www.lcorp.ulif.org.ua>dictua</p> <p>Український правопис // http://www.pravopys.net/</p> <p>Українсько-англійські словники // http://www.r2u.org.ua/</p> <p>Як ми говоримо Бориса Антоненка-Давидовича // http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/</p> <p>Електронний каталог Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка http://ush.com.ua/lvnuif</p> <p>Електронний каталог Львівської національної наукової бібліотеки України імені В.Стефаника http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F</p>
Тривалість курсу	3 кредити, загальний обсяг 90 год. З них – 32 год. аудиторних занять (16 год. лекцій, 16 год. практичних занять, 58 год. – самостійна робота).
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин лабораторних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - типові помилки, яких припускаються журналісти в різних засобах масової інформації, особливості праці редактора в різних ЗМІ; - особливості праці редактора над різними видами текстів. <p>У процесі навчання студенти повинні набути певних знань, щоб уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - редагувати журналістські тексти із застосуванням засадничих положень, з'ясованих під час вивчення нормативних курсів «Практична стилістика української мови» та «Редагування в ЗМІ»; - виявляти помилки різних типів у журналістських текстах, аналізувати, оцінювати й виправляти ці тексти; - визначати тип мовностилістичної помилки, правило, якого не дотримано в тексті; - обирати способи уникнення різного типу мовностилістичних помилок; - створювати медійні тексти різного типу із використанням знань про їх функціонально-стилістичну специфіку; - практично застосовувати лексичні, граматичні та стилістичні норми під час творення журналістських текстів.
Ключові слова	Типологія, девіатологія в мас-медіа, саморедагування, помилки, психологія творчості, інтерв'ювання, журналістський текст, логічні засади творення тексту, факт, фактологія, фактичний матеріал,

	орфографічні помилки, орфоепічні помилки, лексичні помилки, граматичні помилки, пунктуаційні помилки.
Формат курсу	Очний
Теми	<i>Див. тут «Схему курсу»</i>
Підсумковий контроль, форма	залік у кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із журналістикознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання, проєктно-орієнтоване навчання, дискусія.
Необхідне обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проєктор, доступ до мережі Інтернет, мобільний телефон чи планшет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 75% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 75 • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів - 25 <p>Підсумкова максимальна кількість балів - 100</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт. Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливим складником навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і лабораторні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання всіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана бібліотекою факультету винятково в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі, та бали контрольні заміри контрольних замірів. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; неприпустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями</p>

	під час заняття з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; невчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до контрольної роботи	<ol style="list-style-type: none"> 1. “Типологія журналістських помилок” як прикладна наукова та навчальна дисципліна. 2. Зміст понять “типологія”, “девіатологія в мас-медіа”. 3. Міжпредметні зв'язки курсу “Типологія журналістських помилок”. 4. Завдання курсу “Типологія журналістських помилок”. 5. Саморедагування в процесі журналістської творчості. 6. Специфіка журналістських помилок на радіо. 7. Особливості журналістських помилок на телебаченні. 8. “Прямий ефір” і завдання редактора передачі. 9. Специфіка журналістських помилок в інтернет-виданнях. 10. Помилки, пов'язані з особливостями творчого процесу в ЗМІ 11. Типові композиційні та логічні помилки в журналістському тексті 12. Типові фактичні помилки в журналістському тексті 13. Типові мовностилістичні помилки в журналістському тексті. Орфографічні та орфоепічні помилки 14. 14 Типові лексичні та фразеологічні помилки в журналістському тексті 15. Типові граматичні помилки в журналістському тексті 16. Типові пунктуаційні помилки в журналістському тексті
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.

Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Тиждень 1 – лекція, тиждень 2 – практ. зан. 4 год..	Тема 1. Предмет і завдання курсу. Засади вивчення курсу “Типологія журналістських помилок”. Типові макроструктурні та мікроструктурні помилки в ЗМІ	лекція, дискусія, групова робота	Капельошний А. О. Девиатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000 .-. С. 3–7; Капельошний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 3–7; Яцимирська М. Г. Культура фахової мови журналіста: Навч. посібник. – Львів: ПАІС, 2004. – С. 3–18.	Капельошний А. О. Редагування в засобах масової інформації: Навчальний посібник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Львів: ПАІС, 2009. – 432 с.. Завд.1,2. 8 год.	19 лютого

Тиждень 3 – лекція, тиждень 4 – практ. зан. 4 год..	Тема 2. Помилки, пов'язані з особливостями творчого процесу в ЗМІ	лекція, дискусія, групова робота	Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.– С. 8–12; Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 8–12.	Капелюшний Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – 208 с. Завд. І.3. 7 год.	5 березня
Тиждень 5 – лекція, тиждень 6 – практ. зан. 4 год..	Тема 3. Типові композиційні та логічні помилки в журналістському тексті	лекція, дискусія, групова робота	Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.– С. 13–17; Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 13–17.	Капелюшний Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – 208 с. Завд. V..6. 7 год.	19 березня
Тиждень 7 – лекція, тиждень 8 – лаб. зан. 4 год..	Тема 4. Типові фактичні помилки в журналістському тексті	лекція, дискусія, групова робота	Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.– С. 18–20; Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 18–20.	Капелюшний Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – 208 с. Завд. V..5. 7 год.	2 квітня
Тиждень 9 – лекція, тиждень 10 – практ. зан. 4 год..	Тема 5. Типові мовностилістичні помилки в журналістському тексті. Орфографічні та орфоенічні помилки	лекція, дискусія, групова робота	Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.– С. 21–29; Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 21–29; Капелюшний А. О. Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 5–15; Сербенська О. А., Бабенко В. В. Основи телетворчості: Практикум. – Львів: ПАІС, 2007. – С. 8–46.	Капелюшний Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – 208 с. Завд. 7, 8. 7 год.	16 квітня
Тиждень 11 – лекція, тиждень 12 –	Тема 6. Типові лексичні та фразеологічні помилки в журналістському тексті	лекція, дискусія, групова робота	Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.– С. 30–32; Капелюшний А. О.	Капелюшний Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.	30 квітня

<p>практ. зан. 4 год..</p>			<p>Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 30–32.</p>	<p>– 208 с. Завд. І.1, П.1-4. 7 год.</p>	
<p>Тиждень 13 – лекція, тиждень 14 – практик. зан. 4 год.</p>	<p>Тема 7. Типові граматичні помилки в журналістському тексті</p>	<p>лекція, дискусія, групова робота</p>	<p>Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.– С. 33–46; Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 33–45.</p>	<p>Капелюшний Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – 208 с. Завд. III.1–4, Завд. IV.1–7 год.</p>	<p>14 травня</p>
<p>Тиждень 15 – лекція, тиждень 16 – практик. зан. 4 год..</p>	<p>Тема 8. Типові пунктуаційні помилки в журналістському тексті</p>	<p>лекція, дискусія, групова робота</p>	<p>Капелюшний А. О. Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000.– С. 47–49; Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 46–48; Капелюшний А. О. Типові орфографічні та пунктуаційні помилки в журналістських текстах. – Львів: ЛНУ, 2000. – С. 38–41; Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста: Навч. посібник. – Львів: ПАІС, 2004. – С. 3–18; Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова: Практикум із пунктуації: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2009. – С. 10–18, 27–31, 37, 42–45, 48, 50–51, 55–66, 68–71, 76–77, 89–91, 100–108, 113–115, 122–131, 136–139.</p>	<p>Капелюшний Девіатологія мас-медіа: Практикум. – Львів: ПАІС, 2000. – 208 с. Завд. II.1-7. 8 год.</p>	<p>25 травня</p>

Розробив

доц. Анатолій КАПЕЛЮШНИЙ